

Nyelvi jelentés és variativitás

Balásné Szalai Edit

Lőrincz Julianna tankönyve 2009-ben jelent meg egyetemi tankönyvként a komáromi Selye János Egyetemen. Figyelembe véve a középiskolai jelentéstani ismeretek hiányosságait, valamint a magyar nyelvi képzés más területeit is, olyan anyagot ad a szerző a hallgatók kezébe, amely pótolja az alapképzésben részt vevő egyetemi hallgatók hiányosságait a szemantikai alapismeretek terén, ugyanakkor pedig a tanulmányaikat a mesterképzésben folytató hallgatók továbbbi jelentéstani ismereteinek bővítéséhez is jól használható. Ugyancsak haszonnal forgathatják a doktorandusz hallgatók is.

A tankönyv a következő fejezetekből áll:

1. A jelentéstan fogalma, tárgya és helye a nyelvészeti diszciplínák sorában
2. A mai jelentéstanok előzményei. Történeti áttekintés
3. Szemiotikai alapfogalmak
4. Szemantika
5. A jelentés fogalma
6. A jelentés leírása a mai szemantikákban
7. Szemantika és/vagy pragmatika
8. A jelentésfajták és a lexikológiai jelentésviszonyok
9. A tulajdonnév jelentése
10. A jelentésváltozások okai és típusai
11. A nyelvi variativitás kérdései

A munka újszerűségét, a forgalomban lévő szemantikai tárgyú jegyzetekhez és egyetemi tankönyvekhez viszonyítva, az adja, hogy Lőrincz Julianna a hagyományos leíró és mai szemantikai irányzatok között is megpróbál egyfajta szintézist teremteni. Különösen a jelentésfogalom, a poliszémia, a homonímia, a szinonimitás és a variativitás kérdéskörének szentel nagyobb teret, illetve a variativitás és egyes lexikológiai jelentésviszonyok kapcsolatát, hasonlóságait és eltéréseit tárgyalja részletesen, bőséges magyar nyelvi anyaggal szemléltetve az egyes kérdéseket. Jelen tankönyv szerzője saját, a nyelvi variativitás területén végzett kutatásainak eredményeivel is kiegészíti a magyarországi tankönyvekben szokásosan tárgyalt szemantikai tananyagot.

A munka külön értéke a *Jelentéstan fogalomtár*, amely nemcsak a magyar szakos, de az idegennyelv-szakos hallgatók és tanárok számára is megkönnyíti a különböző szemantikai terminológiai kérdésekben való eligazodást. A *Szöveggyűjtemény* rész a tankönyvben is feldolgozott vagy érintett szemantikai tárgyú tanulmányokat tartalmaz. A nyelvi változások illusztrálására tartalmazza Minya Károly Mai magyar nyelvújítás című könyvének egy részletét, valamint a nyelvi kontaktológia területéről 3 kiváló határon túli magyar nyelvész: Benő Attila (Kolozsvár), Lanstyák István, Misad Katalin (Pozsony) kontaktológiai tanulmányait is.

A munka hiánypótlónak számít a felsőoktatásban, mind a nappali és levelező tagozatos magyar szakos egyetemi hallgatók, mind pedig a PhD-hallgatók számára jól használható segédanyag. De haszonnal forgathatják idegen nyelv szakos kollégák is.

Lőrincz Julianna: *Nyelvi jelentés és variativitás. Szemantikai alapismeretek.* Selye János Egyetem. Komárom. 2009. 241 pp. ISBN 978-80-89234-88-2

A fordítás mint közvetítés

Misad Katalin

„...bármilyen »divatos« irányzatok is kerülnek előtérbe a fordítástudományban, a fordítók a nyelvészeti aspektust semmilyen körülmények között sem hagyhatják teljesen figyelmen kívül. A nyelvészeti vonatkozásoknak egyrészt az információ továbbításában és átadásában van fontos szerepük. Másrészt a kulturális különbségek áthidalását és az ideológiák közvetítését sem lehet megoldani nyelvi közvetítés, azon belül pedig a nyelvi kifejező eszközök tudatos alkalmazása nélkül” – vallja kötete előszavában a szerző.

Simigné Fenyő Sarolta, a Miskolci Egyetem Alkalmazott Nyelvészeti Tanszékének oktatója s egyben tanszékvezető egyetemi docense *A fordítás mint közvetítés* című könyvében eddigi, a fordítástudomány tárgykörébe tartozó kutatásait foglalja össze.

A kötet első fejezetében (*Gondolatok a fordításról és a fordítói tevékenységről*, 14–32. p.) először a fordításnak az információ közvetítésében betöltött szerepéről, valamint a fordítóval szemben támasztott követelményekről szól. A továbbiakban a fordító agyában zajló mentális folyamatokat a legszemléletesebben feltáró ún. transzformációs modellt mutatja be s magyarázza Eugene Nida, a világszerte elismert Biblia-fordító elmélete alapján. A modell a fordítói tevékenység három szakaszát (elemzés, átvitel, átstrukturálás) szemlélteti, közülük Simigné az